

Læreplan i latin eller gresk

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 24. mars 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Latin eller gresk handler om språklæring og språkforståelse av antikkens språk, latin og gresk, og om kulturen i antikken hvor disse språkene var morsmål. Videre handler faget om disse språkenes aktualitet og betydning for oss i dag, og det skal gi elevene innsikt i hvordan mange moderne språk, fagtermer, litterære sjangre, retorikk og sitater har sitt opphav i latin eller gresk. Faget handler også om hvordan den gresk-romerske kulturarven på ulike måter gjenspeiles i samfunnet i dag. Samtidig skal faget fremme innsikt i eget morsmål og andre språk som er en viktig ressurs for videre studier og arbeidslivet.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Latin eller gresk skal bidra til å utvikle språklig og kulturell bevissthet og stimulere til nysgjerrighet og utforskertrang gjennom arbeid med språk og materielle overleveringer fra antikken. Elevene skal reflektere over og drøfte samfunnsmessige og språklige spørsmål i møte med tekster fra antikken, og slik skal faget bidra til forståelse av mangfold og innsikt i vår felles internasjonale kulturtradisjon. Gjennom kulturmøtene med antikken vil elevene erfare at det finnes flere måter å forstå verden på. Faget skal bidra til å fremme den enkeltes identitetsutvikling gjennom språklig, kulturell og historisk innsikt. ☒

Kjerneelementer

Språklæring

Kjerneelementet språklæring handler om språklig bevissthet og kunnskap om språkssystemet i latin eller gresk. Språklæring handler om morfologi, syntaks og orddanningslære og å lese, skrive og uttrykke seg muntlig på latin eller gresk. Kjerneelementet handler om å utvikle og bruke språklæringsstrategier og hvordan disse inngår i et livslangt læringsperspektiv.

Språk i kontekst

Kjerneelementet språk i kontekst handler om antikkens levemåter, tenkesett og tradisjoner slik som de kommer til uttrykk i tekster og andre kulturuttrykk som arkitektur, litteratur og kunst. Kjerneelementet handler også om kunnskap om antikken og antikkens historie og hvordan det åpner for nye perspektiver på vår verden og oss selv. ☒

Antikkens språk i dag

Kjerneelementet antikkens språk i dag handler om hvordan latin og gresk gjenfinnes i moderne språk og inngår i et internasjonalt språkfelleskap. Kjerneelementet handler også om bruk av latin og gresk for å forstå fagbegreper og fremmedord i moderne språk og som grunnlag for videre språklæring. Videre handler kjerneelementet om hvordan latin og gresk i dag lever gjennom etymologi, sitater, retorikk, sjangre og andre kulturuttrykk.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I latin eller gresk handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle språklig bevissthet gjennom å sammenligne språk og å få kjennskap til opprinnelsen til ord og uttrykk. Med dette grunnlaget kan elevene mer presist og lettere sette ord på egne tanker og følelser. Gjennom å møte tanker og problemstillinger fra antikken kan elevene se seg selv i en større historisk sammenheng, utvikle identitet og selvbylde og reflektere rundt eksistensielle spørsmål som grunnlag for å ta ansvarlige livsvalg.

Demokrati og medborgerskap

I latin eller gresk handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å bidra til elevenes språklige bevissthet og retoriske kompetanse. Det bidrar til å ruste elevene til aktiv deltakelse i samfunnsliv og demokratiske prosesser. Demokrati og medborgerskap handler også om innsikt i noen av de første demokratiene og rettsstatene i Europas historie og gjennom dette bevissthet om forutsetninger for og verdien av demokratiet.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i latin eller gresk innebærer å samtale og uttrykke seg på latin eller gresk på en enkel måte og ta i bruk kjente sitater. Muntlige ferdigheter innebærer også å lytte til, forstå og svare på spørsmål i spontane og forberedte samtaler. I tillegg innebærer det å beskrive, samtale om og presentere historiske, kulturelle og språklige emner.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i latin eller gresk innebærer å ta i bruk ulike skrivestrategier både for å lære og vise kompetanse. Videre innebærer det å ta i bruk ordforråd og grammatiske strukturer i egne tekster. Det innebærer også å oversette tekster med stadig høyere vanskelighetsgrad til og fra latin eller gresk.

Å kunne lese

Å kunne lese i latin eller gresk innebærer å velge og bruke relevante lesestrategier tilpasset tekstenes formål og stadig høyere vanskelighetsgrad. Videre innebærer det å utforske og finne informasjon i ulike kilder og reflektere over ulike teksters form og innhold. Det innebærer også å bruke ordbok.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i latin eller gresk innebærer å finne fram, vurdere og behandle informasjon fra digitale kilder med ulike fremstillinger av antikkens språk, historie og kultur. Digitale ferdigheter handler også om å ta i bruk egnede ressurser, samhandle med andre og produsere og bearbeide tekster. Videre handler digitale ferdigheter om å vise digital dømmekraft og følge regler for personvern og etterrettelighet i å oppgi kilder.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering latin eller gresk 1

Kompetansemål etter latin eller gresk 1

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utvikle og bruke et basisordforråd i arbeid med tekster
- gjøre rede for et utvalg sitater fra antikken og reflektere over hva de kan fortelle om gresk og romersk tenkesett og kultur
- gjøre rede for og sammenligne grunnleggende språkelementer i latin eller gresk med moderne språk
- utforske og presentere hovedtrekk i antikkens historie og sammenligne ulike kilder fra antikken
- bruke grunnleggende grammatikk til å forstå og utforske enkle tekster
- drøfte om og hvordan tanker, problemstillinger og kulturuttrykk fra antikkens filosofi, religion eller kunst er relevante i dag
- delta i enkle samtaler
- oversette enkle tekster til og fra latin eller gresk

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i latin eller gresk 1. Elevene viser og utvikler kompetanse når de arbeider med og bruker metoder for språklæring og språkforståelse av latin eller gresk, muntlig og skriftlig. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i

utforskende arbeid med og refleksjon om antikken og språkernes aktualitet og betydning for oss i dag.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i latin eller gresk 1, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle kompetansen sin i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter latin eller gresk 1. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i latin eller gresk 1 basert på kompetansen eleven har vist ved å bruke faglige metoder i språklæring, ved å kommunisere på latin eller gresk og ved å formidle innsikt i ulike emner og sammenhenger i faget.

Kompetansemål og vurdering latin eller gresk 2

Kompetansemål etter latin eller gresk 2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utvikle et ordforråd i arbeid med og produksjon av tekster
- utforske og reflektere over sammenhengen mellom språkstrukturer i latin eller gresk og moderne språk
- utforske og presentere emner fra antikkens kultur, litteratur og politikk og sette dem i en historisk og kulturell kontekst
- delta i samtale om kjent stoff og hverdagslige temaer
- utforske og reflektere over bruk av ordtak og sitater fra antikken i dag
- drøfte hvordan antikken kommer til syne i kunst og kulturuttrykk i dag
- skrive på og oversette til og fra latin eller gresk og reflektere over valgene man tar under en oversettelse
- utforske ulike fremstillinger av antikken og reflektere over hvordan disse påvirker vår forståelse av perioden
- utforske tekster i ulike sjangre fra antikken og sammenligne innhold og oppbygning med moderne tekster
- utforske etymologi og orddanning og analysere fremmedord og fagbegreper

- forstå og samtale om innhold i tekster og beskrive grammatiske strukturer i tekstene

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i latin eller gresk 2. Elevene viser og utvikler kompetanse når de arbeider med og bruker metoder for språklæring og språkforståelse av latin eller gresk, muntlig og skriftlig. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i utforskende arbeid med og refleksjon om antikken og språkernes aktualitet og betydning for oss i dag.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i latin eller gresk 2, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle kompetansen sin i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter latin eller gresk 2. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i latin eller gresk 2 basert på kompetansen eleven har vist ved å bruke faglige metoder i språklæring, ved å kommunisere på latin eller gresk og ved å formidle innsikt i ulike emner og sammenhenger i faget.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Latin eller gresk 1: Elevene skal ha én standpunkt karakter

Latin eller gresk 2: Elevene skal ha én standpunkt karakter

Eksamen for elever

Latin eller gresk 1: Eleven kan trekkes ut til en muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Latin eller gresk 2: Eleven kan trekkes ut til en skriftlig eksamen eller en

mundlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.
Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Latin eller gresk 1: Privatistene skal opp til muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Latin eller gresk 2: Privatistene skal opp til skriftlig og muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel for privatister.